

SIVILOMBUDET

BODØ FENGSEL
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2023/1460

Deres referanse

Vår saksbehandler
Mette Jansen Wannerstedt

Dato
01.04.2025

Ny vurdering av Nordland fengsel, avdeling Bodø sin oppfølging etter Sivilombudets besøk

Vi viser til tidligere dialog med Bodø fengsel i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk til fengselet i november 2023. I brev av 31. oktober ga fengselet tilbakemelding om hvordan det har fulgt opp Sivilombudets funn og anbefalinger gitt i besøksrapport fra 19. juni 2024. Vi ba fengselet om ytterligere informasjon når det gjaldt oppfølgingen av tolv ulike anbefalinger, i brev av 3. desember.

Fengselet har fulgt opp dette i brev mottatt 6. mars 2025. På en del av punktene er fengselet fortsatt i prosess for å vurdere tiltak og utarbeide nye rutiner. Dette gjelder rutiner om kartlegging og dokumentasjon av selvskadings- eller selvmordsrisiko, som fengselet oppgir at er planlagt utarbeidet og iverksatt i 2025. Når det gjelder rutiner om evaluering, læring og forebygging etter alvorlige hendelser, som selvmord, er målet å være ferdig med rutinene 1. mai 2025.

Ny instruks for bruk av sikkerhetscelle, og rutine for dokumentasjon av avlyste og utsatte fremstillinger er ifølge fengselet iverksatt.

Fengselet understreker også i denne runden at de er i en krevende ressursituasjon, både når det gjelder økonomi, bemanning og bygg/vedlikehold. De formidler at dette gjør at det er vanskelig å følge opp enkelte av ombudets anbefalinger og at utfordringene er større nå enn de var under vårt besøk i november 2023. De oppgir videre at de er i en byggeprosess som vil vare fram til ca. april 2026. De er også i gang med prosjekt for økonomistyring og budsjetttilpasning, med behov for varige innsparingstiltak på ca. 10 millioner kroner årlig.

Mulighet for 8 timer utenfor cellen

Fengselet oppgir blant annet at de ikke har klart å finne løsninger som gjør at innsatte som ikke deltar i sysselsetting kan tilbringe minimum 8 timer utenfor cella. Dette vil kreve økt bemanning, som fengselet ikke har økonomisk dekning for.

Utbedring av luftegård og mulighet for luft i dagslys

Fengselet oppgir at forslag til utbedring av hovedluftegården, som ble ferdigstilt i desember 2024, er til intern høring og vurdering, men at de per i dag ikke har økonomisk mulighet til å

realisere ønskede utbedringer uten tilføring av midler eller tilleggsbevilgninger. Fengselet håper likevel at det vil kunne gjøre noen endringer i luftegården, og at de kan komme i gang med dette i løpet av 2025.

Når det gjelder endringer i dagsplan for å kunne gi tilbud om friluft i dagslys/tussmørke er dette foreløpig ikke tatt opp i fengselets rutineutvalg. Saken forventes vurdert i første halvdel av 2025.

Status for arbeid med utbedring av sikkerhetsceller og bruk av nåværende celler

Vi ba om en tilbakemelding om det videre arbeidet med nye sikkerhetsceller og bruken av de nåværende cellene.

Fengselet orienterer om at KDI har gitt tillatelse til å bruke de nåværende sikkerhetscellene inntil utbedringer er gjennomført, eller nye sikkerhetsceller er på plass. De understreker at det ved plassering skal vurderes kompensierende tiltak for å forebygge skadevirkninger for den innsatte. De trekker frem at tiltak som menneskelig kontakt og tilsyn skal vurderes i hvert tilfelle. Ombudet understreker at dette er tiltak som alltid skal settes i verk når en innsatt plasseres på sikkerhetscelle. Vi slo i besøksrapporten fast at utformingen av sikkerhetscellene utgjør en klar risiko for umenneskelig behandling, og at de derfor ikke bør brukes i sin nåværende. Ombudet fastholder denne vurderingen og påpeker at en midlertidig brukstillatelse ikke reduserer denne risikoen.

Etter befaring fra KDI og arkitekt er det lagt fram forslag om å bygge to nye sikkerhetsceller og stråleluft etter nye standardkrav for sikkerhetsceller. Det tas sikte på at arbeidet kan påbegynnes i 2025/2026.

Alternativer til isolasjon for å forebygge selvskading og selvmord

Vi ba fengselet om en tilbakemelding om hva de forventet å få ut av de kompetansehevende tiltakene de beskrev i forrige brev. Videre ba vi om en beskrivelse av hvilke mindre inngripende tiltak fengselet vil bruke som alternativ til utelukkelse for å forebygge selvskading, selvmordsforsøk og selvmord.

Fengselet redegjør for dette. De forventer bedre vedtakskvalitet, og at vurderinger dokumenteres bedre. Mindre inngripende tiltak skal være tema på fellesmøter, for at de ansatte skal kunne finne gode løsninger. Som eksempel på mulige tiltak trekker fengselet blant annet fram innleie av ekstra personell i kortere perioder, økt mulighet for å ringe, besøk, aktivitetsteam, krisetelefon, kirkelige tjenester, tilsyn, menneskelig kontakt, tilgang til friluft og fysisk aktivitet.

Kommunikasjon mellom innsatte og helseavdelingen

Fengselet avventet her svar fra helseavdelingen. Vi ba om en tilbakemelding på hva de kom fram til.

Fengselet oppgir at innsatte nå kan hendevende seg direkte til helsetjenesten ved å levere lapper i en låst postkasse som helseavdelingen selv tømmer. Fengselet understreker at andre evt. tiltak bestemmes av Bodø kommune.

Både fengselet og kommune oppgir i sine svar det for tiden skjer store endringer, blant annet på grunn av ombyggingen av helseavdelingen, og ny struktur og drift. Kontakt mellom innsatte og helseavdelingen vil derfor evalueres fortløpende.

Forsvarlig medisinhandling

Vi ba om informasjon om når fengselet skulle gjennomføre medisinsk kurs med farmasøyt for sine ansatte, og hvilke tiltak som skulle iverksettes for å sikre forsvarlig medisinoppbevaring på vaktrommene.

Fengselet oppgir at medikamentopplæring er planlagt gjennomført 25. mars og 1. april 2025, og at opplæringen også vil ta for seg medikamentoppbevaring.

Videre oppfølging

Sivilombudet ser med bekymring på at fengselet er i en så presset ressurssituasjon at det er vanskelig å sikre minimum 8 timer utenfor cella daglig for alle innsatte, og at forholdene går utover sysselsetting, tilsyn/tilstedeværelse av betjenter, kontaktbetjentarbeid, programvirksomhet og fremstillinger. Vi viser til vårt forrige brev der vi la til grunn at fengselet varsler tydelig om dette til overordnet myndighet.

Samtidig merker vi oss at det er flere viktige rutiner og avklaringer som fortsatt ikke er på plass. Vi vil derfor videre følge opp. Vi ber om å få tilsendt rutiner om kartlegging og dokumentasjon av selvskadings- eller selvmordsrisiko, og om evaluering, læring og forebygging etter alvorlige hendelser, som selvmord når de er ferdigstilt. I tillegg ber vi om en tilbakemelding på endringer i dagsplan for å kunne gi tilbud om friluft i dagslys/tussmørke er dette når dette er vurdert og en beslutning er tatt.

Vi ber om å få en ny tilbakemelding fra fengselet innen utgangen av mandag 2. juni 2025.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Mette Jansen Wannerstedt
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

BODØ KOMMUNE HELSE OG OMSORG
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET
KRIMINALOMSORGEN REGION NORD AVD
ADMINISTRASJON

Postboks 319 8001 BODØ

Postboks 8005 0030 OSLO

Dep.

Postboks 694 4302 SANDNES

Postboks 694 4302 SANDNES